

บทที่ 5

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัยเอกสาร

ผู้วิจัยขอสรุปแนวคิดเชิงซูฟีของกลุ่มคณะระดับสูงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย โดยแยกประเด็นออกได้ดังนี้

1. ประวัติและแนวคิดซูฟีที่สำคัญโดยสังเขป
2. ประวัติและแนวคิดเชิงซูฟีโดยสังเขป

ของกลุ่มคณะระดับสูงในจังหวัดชายแดนภาคใต้

3. อภิปรายผลการวิจัย

1. ประวัติและแนวคิดซูฟีที่สำคัญโดยสังเขป

1.1 ซูฟีคือผู้ที่พะเนาจากตัวตนและคงอยู่กับพระองค์อัลลอฮ์โดยใช้หลักการตะเสาว์ฟหรือจริยธรรมที่ดำรงเป็นแนวทางสู่พระองค์อัลลอฮ์ (ซุบฮานะฮฺวะตะอะลา) ดังนั้นซูฟีกับตะเสาว์ฟจึงมีความแตกต่างกัน ซูฟีคือบุคคลที่บรรลุความสำเร็จในวิชาตะเสาว์ฟส่วนตะเสาว์ฟก็เป็นวิชาศาสนาวิชาหนึ่งที่เจาะจงเฉพาะจรรยาและความประพฤติตามแนวคิดของซูฟีและนักซูฟีได้ใช้เป็นแนวทางสู่จุดมุ่งหมายของตน

1.2 คำว่า “ซูฟี” หรือ “ตะเสาว์ฟ” ไม่เคยเป็นที่รู้จักและเล่าขานมาก่อนสืบมาจากสมัยท่านศาสดามุฮัมมัด (ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะซัลลิม) และเศาะฮาบะฮฺ (รอฎิยัลลอฮุอันฮิม) แต่คำนี้กำเนิดขึ้นในศตวรรษที่ 2 ของฮิจญเราะฮ์ศักราชอันเป็นยุคที่แนวคิดของมุสลิมส่วนหนึ่งได้เสื่อมสภาพและในศตวรรษที่ 4 คำนี้เป็นที่รู้จักกัน เพื่อชำระภาพพจน์ของแนวคิดซูฟีให้สะอาดและชวนขวามบริสุทธิ์อันเป็นแรงจูงใจแก่บุคคลภายนอก นักซูฟีจึงพยายามอ้างที่เกิดของคำว่าซูฟี ถึงแม้ซูฟีจะเกิดจากแหล่งใดก็ตามแต่ความหมายเดิมที่ว่าซูฟีคือผู้ที่พะเนาตนเองและปลีกตนจากหมู่ชนเพื่อทำความสะอาดใจยังคงชัดเจนและไม่มีการเปลี่ยนแปลง

1.3 แนวคิดซูฟีเป็นแนวคิดที่เกิดจากสภาพสังคมมุสลิมยุคต่อมาอันเป็นยุคที่มุสลิมประสบกับปัญหานานับประการ เช่น ปัญหาสังคม ปัญหาการเมือง ปัญหาสังคมและวัฒนธรรม

ปัญหาศาสนวิทยา เป็นต้น และด้วยอิทธิพลจากภายนอกทำให้แนวคิดซุฟีได้รับการวิวัฒนาการขึ้นตามลำดับจนนักซุฟีได้แพร่หลายไปทั่วโลกมุสลิมในนามของตอริเกาะฮ์ที่หลากหลาย เช่น กอ ดิริ ยะ ฮ์ (Qadiriyyah) ริ ฟา อี ยะ ฮ์ (Rifa'iyah) สุ ฮัร ว็าร ดิ ยะ ฮ์ (Suharwardiyah) ฮา ตี มิ ยะ ฮ์ (Hatimiyah) ชี ช ตี ยะ ฮ์ (Jishtiyyah) ซับ อี นิ ยะ ฮ์ (Sab'iniyyah) เม าลา วิ ยะ ฮ์ (Maulawiyah) นักชบันดิยะฮ์ (Naqshabandiyah) ซัตตะริยะฮ์ (Sattariyyah) มุญัจจิดิยะฮ์ (Mujaddidiyyah) ติญยานิยะฮ์ (Tijaniyyah) ดัรกอวิยะฮ์ (Dargawiyah) ซะนูซียะฮ์ (Sanusiyah) อะฮฺมะดียะฮ์ (Ahmadiyah) ฯลฯ

การวิวัฒนาการและการแพร่กระจายของนักซุฟีทำให้เกิดแนวคิดและทฤษฎีที่แตกต่างกัน แต่นักซุฟียังมีแนวคิดและทฤษฎีหลักที่สำคัญดังนี้

1. เตาฮีดและมะอฺริฟะฮ์

นักซุฟีเชื่อว่าเตาฮีดและมะอฺริฟะฮ์เป็นสิ่งประเสริฐที่สามารถปกป้องความหายนะในทุกสถานการณ์ ด้วยเหตุนี้เองนักซุฟีจึงให้ความสำคัญกับเตาฮีดและมะอฺริฟะฮ์เป็นอย่างมาก เตาฮีดตามทัศนะของนักซุฟีหมายถึงมะอฺริฟะฮ์แก่นแท้ของพระองค์อัลลอฮ์อันหมายถึงการรู้จักพระองค์อัลลอฮ์ด้วยการพะเนาอฺในพระองค์และอิศฮาดกับพระองค์หรือถึงจุดหมายปลายทางที่เรียกว่าเวียฮ์ คะตุ้ลวูญุดซึ่งเป็นทฤษฎีการกระจาย (Emanation Theory) ของสำนักเพลโตใหม่ แนวคิดนี้เกิดขึ้นจากปรัชญาขั้นพื้นฐานที่ว่า : วิญญาณของทุกคนนั้นถือกำเนิดขึ้นก่อนโลกนี้ ขณะนั้นเขารู้จักพระเจ้า เมื่อใดที่วิญญาณถูกส่งมาในโลกแห่งความมืดมน เขาจะลืมพระเจ้าและผู้ใดที่สามารถปลดปล่อยหรือกอบกู้จากอิทธิพลแห่งโลกนี้ เขาผู้นั้นเป็นผู้ที่ประสบความสำเร็จในชีวิตและเป็นผู้ใกล้ชิดกับพระองค์อัลลอฮ์ มีคุณธรรม รู้ในเรื่องเร้นลับและถูกส่งออกจากศาสนบัญญัติ อันเป็นแนวคิดหรือปรัชญาต่างศาสนา นอกจากนั้นนักซุฟียังเน้นหนักในเรื่องเตาฮีดรูปิยะฮ์ตามแนวคิดซุฟีเท่านั้น โดยไม่เน้นหนักในเรื่องเตาฮีดอูลูฮิยะฮ์

2. มุจาฮะดะฮ์

นักซุฟีเชื่อว่าระดับการเปลี่ยนแปลงของชีวิตนั้นขึ้นอยู่กับอัตราของการมุจาฮะดะฮ์ มุจาฮะดะฮ์ตามทัศนะของนักซุฟีหมายถึงการต่อสู้กับความปรารถนาแห่งชีวิตเพื่อไฝ่หาความปรารถนาแห่งพระองค์อัลลอฮ์ (ซุบฮานะฮฺวะตะอาลา) หลักการดังกล่าวแสดงให้เห็นนักซุฟีได้เน้นหนักในด้านการสำรวมจิตด้วยการปฏิบัติศาสนกิจส่วนหนึ่งและผลสุดท้ายก็ได้ละทิ้งการปฏิบัติศาสนกิจ เขาเหล่านั้นได้ละทิ้งภาระหน้าที่ต่อโลกนี้และเพราะนักซุฟีเชื่อว่าภาระหน้าที่ต่อโลกนี้เป็นของผู้ที่บรรลุน. พระองค์อัลลอฮ์หรือที่เรียกว่า “อินชานกามิล” การปลดปล่อยจิตวิญญาณจากอิทธิพลแห่งนัฟซุด้วยการมุจาฮะดะฮ์นอกจากจะเป็นหนทางเดียวที่ทำให้บรรดานักซุฟีทั้งหลายสู่

เส้นชัย ณ. พระองค์อัลลอฮ์แล้วยังก่อให้เกิดการเชื่อมั่น การบริสุทธิ์ใจในการภักดี พบสิ่งแปลกใหม่ และเป็นผู้ที่ประเสริฐที่สุดตามที่สนะของพระองค์อัลลอฮ์ (ซุบฮานะฮฺวะตะอะลา) อีกด้วย

3. อัสติยาซะฮฺวะคะวะฮฺ

อัสติยาซะฮฺเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้บรรลุผลสำเร็จในงานอัดคะวะฮฺ “อัสติยาซะฮฺ” แปลว่า การเดินทาง ส่วนคำว่า “อัดคะวะฮฺ” แปลว่าการเชิญชวน นักซูฟีเชื่อว่าด้วยอัสติยาซะฮฺทำให้นักซูฟีได้พิจารณาเคหานุภาพของพระองค์อัลลอฮ์ (ซุบฮานะฮฺวะตะอะลา) และรอดพ้นจากการตกเป็นทาสต่อสภาพแวดล้อมสู่ความเป็นทาสต่อพระองค์อัลลอฮ์ (ซุบฮานะฮฺวะตะอะลา)

นักซูฟีได้วางรูปแบบของอัสติยาซะฮฺออกเป็น 2 รูปแบบด้วยกันคือ เดินทางด้วยใจหมายถึงความก้าวหน้าจากคุณลักษณะหนึ่งสู่อีกคุณลักษณะหนึ่ง และเดินทางด้วยกาย หมายถึงการอพยพจากถิ่นสู่ถิ่น

เมื่อใดที่นักซูฟีประสบผลสำเร็จในการลบล้างความเคยชินกับสภาพแวดล้อมและรู้จักพระองค์อัลลอฮ์ (ซุบฮานะฮฺวะตะอะลา) นักซูฟีก็จะเริ่มทำการคะวะฮฺ (เชิญชวน) บุคคลอื่นให้รู้จักพระองค์อัลลอฮ์ (ซุบฮานะฮฺวะตะอะลา) เช่นกัน เพื่อบรรลุผลสำเร็จในงานอัดคะวะฮฺท่านซาฮฺวะลียุลลอฮ์ อัลคะฮฺลียะฮฺ จิงวางกฎเกณฑ์เกี่ยวกับการคะวะฮฺดังกล่าว

4. ซิกิรุลลอฮ์

นักซูฟีเชื่อว่าไม่มีสิ่งอื่นใดที่สามารถขจัดความในใจของมนุษย์ได้นอกจากซิกิรุลลอฮ์ อันต้องปฏิบัติในตอริเกาะฮ์ ซิกิรุลลอฮ์ตามที่สนะของนักซูฟีเป็นเพียงการนึกถึงพระองค์อัลลอฮ์และลืมทุกสิ่งทุกอย่างนอกจากพระองค์ในรูปแบบใดก็ได้ ซิกิรุลลอฮ์นอกจากจะขจัดเคลาจิตใจให้สะอาดปราศจากการฝ่าฝืนปฏิบัติความชั่วและเป็นแนวทางสู่พระองค์อัลลอฮ์แล้วยังก่อให้เกิดองค์ความรู้เกี่ยวกับอาตมันและคุณลักษณะของพระองค์และปลูกฝังทั้งสองในสติปัญญาอันก่อให้เกิดพลัง ทำให้การยึดมั่นมีความเข้มแข็งและเป็นยารักษาโรคป่วยไข้ทั้งหลายในโลกนี้

นักซูฟีได้วางรูปแบบการปฏิบัติของซิกิรุลลอฮ์ออกเป็นสองรูปแบบด้วยกันคือซิกิริเกาลีเยและซิกิริกออลบียะฮ์หรือที่นักซูฟีเรียกว่าซิกิริซุร ส่วนรูปแบบของคำถูกวางออกเป็นสี่รูปแบบด้วยกัน คือซิกิริซุรอี ซิกิริตอริเกาะฮ์ ซิกิริหะกิเกาะฮ์ และซิกิริมะรีฟะฮ์ นอกจากนั้นนักซูฟีทุกตอริเกาะฮ์ยังได้วางวิธีการซิกิรุลลอฮ์ตามความเห็นชอบของครูผู้นำทาง

นักซูฟีได้วางรูปแบบการปฏิบัติของซิกิรุลลอฮ์ออกเป็นสองรูปแบบด้วยกันคือซิกิริเกาลีเยและซิกิริกออลบียะฮ์หรือที่นักซูฟีเรียกว่าซิกิริซุร ส่วนรูปแบบของคำถูกวางออกเป็นสี่รูปแบบด้วยกัน คือซิกิริซุรอี ซิกิริตอริเกาะฮ์ ซิกิริหะกิเกาะฮ์ และซิกิริมะรีฟะฮ์ นอกจากนั้นนักซูฟีทุกตอริเกาะฮ์ยังได้วางวิธีการซิกิรุลลอฮ์ตามความเห็นชอบของครูผู้นำทาง

5. ชุสศ

ชุสศตามทัศนะของนักซูฟีคือการพยายามปฏิบัติตามสิ่งที่ดีพร้อมกับละทิ้งและหลีกเลี่ยงความโน้มเอียงไปทางอื่นนอกจากพระองค์อัลลอฮ์ เช่น โน้มเอียงยังเครื่องประดับ ความปรารถนา และโลกนี้ หลักการดังกล่าวเป็นหลักการหนึ่งที่นักซูฟีได้ให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก นักซูฟีได้แบ่งระดับชุสศออกเป็นหลายระดับชั้นแต่ชุสศที่ใฝ่หาโดยนักซูฟีคือการละทิ้งทุกสิ่งทุกอย่างนอกจากพระองค์อัลลอฮ์และเพื่อพระองค์อัลลอฮ์ แนวคิดดังกล่าวเกิดขึ้นจากความเข้าใจของนักซูฟีในปัจจุบันที่หลากหลาย เช่น อัลกุรอานและอัลหะดีษ คุณลักษณะของอัลลอฮ์ คุณลักษณะของมนุษย์ สภาพของวันอาคีเราะฮ์ ฯลฯ ซึ่งนักวิชาการอิสลามบางท่านมีความเห็นว่าเป็นความเข้าใจที่ผิดๆ ด้วยหลักการชุสศทำให้นักซูฟีได้ทำการปลดทุกสิ่งทุกอย่างด้วยแรงกายและใจ

6. ตะวัคกุล

ตะวัคกุลเป็นวิธีการหนึ่งที่ทำให้เกิดชุสศและเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับผู้เดินทางเพื่อใฝ่หาพระองค์อัลลอฮ์ นอกจากนั้นนักซูฟีเชื่อว่าตะวัคกุลเป็นสาขาหนึ่งของเตาฮีดและมะอริฟะฮ์อีกด้วย ตะวัคกุลตามทัศนะของนักซูฟีจึงหมายถึง การมอบการถวายตนโดยสิ้นเชิงในทุกสภาพต่อโชคชะตาที่กำหนดโดยพระองค์อัลลอฮ์โดยปราศจากความอุตสาหะพยายามใดๆทั้งสิ้น หลักการดังกล่าวเกิดขึ้นจากความเชื่อในอำนาจบังคับและกฎแห่งสภาวะที่กำหนดโดยพระองค์อัลลอฮ์ ด้วยหลักการดังกล่าวทำให้นักซูฟีไม่ยอมหาค่าเสียดูเพราะถือว่าสิ่งเหล่านั้นถูกกำหนดโดยกฎสภาวะอยู่แล้ว

2. ประวัติและแนวคิดเชิงซูฟีโดยสังเขปของกลุ่มวะฮะฮ์ดับลิฆในจังหวัดชายแดนภาคใต้

คำว่า “วะฮะฮ์ดับลิฆ” เป็นคำที่เริ่มใช้โดยท่านแมลานาอิลยาสผู้ก่อตั้งกลุ่มวะฮะฮ์ดับลิฆ คำนี้เป็นคำผสมระหว่างคำอาหรับสองคำคือคำว่า “วะฮะฮ์” และ “ดับลิฆ” “วะฮะฮ์” หมายถึงการเชิญชวนมวลมนุษย์สู่พระองค์อัลลอฮ์ (ซุบฮานะฮฺวะตะอะลา) ส่วน “ดับลิฆ” หมายถึง การเผยแพร่สารของอัลลอฮ์ (ซุบฮานะฮฺวะตะอะลา) ดังนั้นกลุ่มวะฮะฮ์ดับลิฆจึงเป็นกลุ่มที่ทำงานเชิญชวนมวลมนุษย์สู่พระองค์อัลลอฮ์ (ซุบฮานะฮฺวะตะอะลา) และยังเผยแพร่สารของพระองค์อีกด้วย

กลุ่มวะฮะฮ์ดับลิฆเริ่มดำเนินงานขึ้น โดยท่านแมลานาอิลยาส ในเขตเมวาด ประเทศอินเดีย เมื่อปี พ.ศ.2470/ค.ศ.1927 อันเป็นผลลัพท์ของความก้าวร้าวที่สร้างขึ้นโดยมหาอำนาจอังกฤษ ท่าน แมลานาอิลยาส ได้อาศัยความรู้และประสบการณ์จากนักวิชาการมุสลิมคิวนานที่ได้รับแนวคิดซูฟีจากตอริเกาะฮ์กอเคิรียะฮ์ ชิฆติยะฮ์และนักขบ้นตีฟานท่าน ซาฮูวลิยูลลอฮ์ อัลอะฮ์ลาวีและ

โรงเรียนคารุลลูม ณ เมืองคิวนาน จากนั้นกลุ่มคณะระดับลิฆก็ได้แพร่หลายสู่ประเทศต่างๆมากมาย ปัจจุบันกลุ่มคณะระดับลิฆมีศูนย์การบริหารมากมายทั่วโลก เช่น มัสยิดบังกลอวาดี (Banglewali) นิซามุดดีน (Nizammuddin) นิวเคลลี ประเทศอินเดีย ไรวินด์ (Raiwind) ประเทศปากีสถาน ตุงจี (Tungi) เมืองดักกา ประเทศบังกลาเทศ มัสยิดมาร์กาซี (Markazi) ประเทศอังกฤษ มัสยิดอุมร์ (Omar) ในกรุงปารีส สมาคมและมัสยิดกลุ่มคณะระดับลิฆแห่งประเทศไทยเบลเยียม ดิวส์เบอร์รี่ (Dewsbury) ในบริเตน สถาบันการศึกษาอิสลามอัลรอชิด (al-Rashid Islamic Institute) ประเทศแคนาดา

ในปี พ.ศ. 2508 /ค.ศ.1965 กลุ่มคณะระดับลิฆก็ได้นำมาดำเนินงานคณะสุในประเทศไทย โดยมี ะฮีย ยูซุฟ ข่าน (เสียชีวิต พ.ศ.2543) ในชุมชนที่อยู่คือ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

ในเมื่อกลุ่มคณะระดับลิฆถูกสถาปนาขึ้น โดยอาศัยความรู้และประสบการณ์จากนักวิชาการมุสลิมคิวนานที่ยึดมั่นกับแนวคิดซูฟีทำให้กลุ่มคณะระดับลิฆในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยได้รับแนวคิดดังกล่าว เช่น

1. เตาฮีด

กลุ่มคณะระดับลิฆเชื่อว่าความปลอดภัยในโลกนี้และโลกหน้านั้นขึ้นอยู่กับการศรัทธาอันมั่นคงต่อพระองค์อัลลอฮเท่านั้น แต่การศรัทธาของกลุ่มคณะระดับลิฆจะเน้นในเตาฮีดรูปียะฮมากกว่าเตาฮีดอูลูฮียะฮและพวกเขาไม่ต้องการฟังสิ่งถูกสร้างและสาเหตุต่างๆแห่งโลกนี้พร้อมกับละเลยการศึกษาเชิงวิชาการ จากนั้นกลุ่มคณะระดับลิฆก็ได้ให้ความสำคัญในเรื่องการขจัดมมทินในจิตใจอันเป็นแนวคิดที่ได้รับความนิยมในหมู่นักซูฟี

2. มุจาฮาอะฮ

กลุ่มคณะระดับลิฆได้ส่งเสริมพัฒนาอิหม่านด้วยการวางหลักการมุจาฮาอะฮ อันเป็นหลักการหนึ่งที่บรรดานักซูฟีทุกยุคสมัยได้ให้ความสำคัญเป็นอันดับแรก มุจาฮาอะฮหมายถึงการต่อสู้กับนัฟซุเพื่อสกัดต่ออัลลอฮ การต่อสู้กับนัฟซุของกลุ่มคณะระดับลิฆเป็นการต่อสู้เพื่อได้รับอิลาฮียะฮ ซึ่งสมาชิกกลุ่มคณะระดับลิฆบางท่านเชื่อว่า อิลาฮียะฮนั่นคือพะนาอ อันเป็นแนวคิดที่สำคัญยิ่งของนัก ซูฟีกลุ่มคณะระดับลิฆได้ทำการต่อสู้กับนัฟซุโดยใช้หลักการดร์ฆิบและดร์ฮิบอันเป็นหลักการหนึ่งของตะเศวฟูที่แพร่หลายในหมู่นักซูฟี

3. กุรฺจฟีชะบิลิลลาฮ

กุรฺจฟีชะบิลิลลาฮของกลุ่มคณะระดับลิฆเป็นการเดินทางเพื่อปลดตัวเองจากสภาพแวดล้อมและเข้าสู่บรรยากาศที่อำนวยความสะดวกเพื่อฝึกหัดตนเองปฏิบัติศาสนกิจด้วยการขับไล่ความเคยชินและขุญงให้แยกจากความคุ้นเคยในชีวิตประจำวันอันเป็นแนวคิดที่สำคัญของนักซูฟีอัลกุไซรี การเดินทางเพื่อไฝหาคความอิสระจากการตกเป็นทาสต่อสภาพแวดล้อมสู่ความเป็น

ทาสที่แท้จริงต่อพระองค์อัลลอฮ์ดังกล่าวเป็นแนวคิดการตัดความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมแห่งโลกนี้ อันเป็นแนวคิดที่นักซูฟีทุกยุคสมัยได้ให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก คุรุจฟีชะบีลิตลาฮฺของกลุ่มวะละฮฺระดับสูงเป็นการเดินทางด้วยกายและใจซึ่งเป็นรูปแบบการเดินทางของนักซูฟี นอกจากนี้ กลุ่มวะละฮฺระดับสูงยังใช้มัศยิดเป็นสถานที่พักขณะเดินทาง อันเป็นแนวคิดที่สำคัญของนักซูฟี ซาฮฺวะลียุลลอฮฺ อัลอะฮฺละวี

4. อัควะฮฺ

การเชิญชวนเป็นหลักการหนึ่งที่กลุ่มวะละฮฺระดับสูงให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก การเชิญชวนของกลุ่มวะละฮฺระดับสูงเป็นการเน้นหนักในเรื่องเตาฮิครูบูบียะฮฺ การปฏิบัติตามแบบอย่างของท่านศาสนทูตมุฮัมมัด (คือลัทธิล่อฮฺอะลียะฮฺซัลลัม) และการละทิ้งในสิ่งที่คลั่งไคล้ นอกจากนี้ กลุ่มวะละฮฺระดับสูงยังได้แบ่งประเภทการวะละฮฺและวางกฎเกณฑ์เกี่ยวกับงานวะละฮฺ แนวคิดดังกล่าวกลุ่มวะละฮฺระดับสูงจะยึดในแนวทางซาฮฺวะลียุลลอฮฺ อัลอะฮฺละวี เป็นหลักในการดำเนินงาน วะละฮฺกลุ่มวะละฮฺระดับสูงจะแต่งตั้งอามิรซึ่งสมาชิกกลุ่มทุกคนจะต้องการมอบการถวายตนต่ออามิรที่ถูกแต่งตั้งโดยสมาชิกหมดสิทธิในการออกความคิดเห็นแนวคิดดังกล่าวเป็นแนวคิดที่แพร่หลายและเป็นที่ยึดในหมู่นักซูฟี

5. ซิกิร

กลุ่มวะละฮฺระดับสูงได้เน้นในเรื่องการรำลึกถึง (ซิกิร) อัลลอฮฺ อันเป็นหลักการขั้นพื้นฐานของตะเสวูฟ ตะเสวูฟทุกสาขาก็ปฏิบัติซิกิร กลุ่มวะละฮฺระดับสูงเชื่อว่าซิกิรนั้นเป็นเยียวยาซัดเกลา จิตใจให้สะอาดและสร้างความใกล้ชิดกับพระองค์อัลลอฮฺด้วยการอิติฮาดและเวียะอะดัลวุลูค อันเป็นแนวคิดที่สำคัญของนักซูฟี ส่วนวิธีการซิกิรกลุ่มวะละฮฺระดับสูงจะเน้นในซิกิรซัรอีที่วางโดยท่าน ซาฮฺวะลียุลลอฮฺ อัลอะฮฺละวี และฮะยีตาโยล อารีฟีน

6. ชุฮุดและตะวัคُّล

ชุฮุดในความหมายของกลุ่มวะละฮฺระดับสูง หมายถึงการใช้ชีวิตแบบเรียบง่าย การใช้ชีวิตอย่างเรียบง่ายดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของการทรมานกายเพื่อได้รับความโปรดปรานจากพระองค์อัลลอฮฺ การทรมานกายเพื่อได้รับความโปรดปรานจากพระองค์อัลลอฮ์ดังกล่าวเป็นแนวคิดที่ได้รับการสรรเสริญจากนักซูฟี ส่วนตะวัคُّลในความหมายของกลุ่มวะละฮฺระดับสูงเป็นการมอบกายถวายตนโดยสิ้นเชิงต่อพระองค์อัลลอฮฺ (ซุบฮานะฮฺวะตะอาลา) ด้วยความศรัทธาและตำรวมตนในพระองค์โดยปราศจากความพยายามแห่งโลกนี้ เนื่องจากระดับความสำเร็จนั้น มิได้ขึ้นอยู่กับอัตราของเหตุและผลแห่งสติปัญญา การละทิ้งและการใช้ชีวิตแบบเรียบง่ายพร้อมกับมอบกายถวายตนต่อ

พระองค์อัลลอฮ์โดยปราศจากความพยายามในเรื่องของเหตุและผลแห่งโลกนี้และการเชื่อว่าอำนาจของทุกสิ่งทุกอย่างอยู่ภายใต้อำนาจของอัลลอฮ์องค์เดียวโดยมนุษย์ไม่มีสิทธิ์เลือกแม้แต่นิดเดียว แนวคิดดังกล่าวเป็นแนวคิดที่แพร่หลายและเป็นที่ยอมรับในหมู่ชนผู้ตั้งที่ได้กล่าวมาแล้ว

สรุปผลการวิจัยภาคสนาม

จากการติดตามผลการวิจัยภาคสนามพบว่า ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งซึ่งถูกจารึกไว้ในสถิติของกลุ่มคณะระดับลิฆ อันเนื่องจากกลุ่มคณะระดับลิฆได้เข้ามาดำเนินงานคณะอยู่ในชุมชนที่อยู่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก เมื่อปี พ.ศ. 2508 และในปี พ.ศ. 2518 โดยประมาณกลุ่มคณะระดับลิฆก็เริ่มเข้าสู่จังหวัดชายแดนภาคใต้ในเขตจังหวัดนราธิวาสโดยผ่านรัฐกัณฑ์ต้นประเทศมาเลเซีย ในเวลาต่อมาก็มีการประสานงานระหว่างสองกลุ่มดังกล่าวและได้แบ่งเขตการบริหารออกเป็น 7 เขตด้วยกันคือ

1. เขตสามจังหวัดภาคใต้
2. เขตอันดามัน
3. เขตอ่าวไทย
4. เขตกรุงเทพฯ
5. เขตภาคตะวันออก
6. เขตภาคอีสาน
7. เขตภาคเหนือ

ประชากรไทยมุสลิมได้รับอิทธิพลจากแนวคิดของกลุ่มคณะระดับลิฆโดยเฉพาะในจังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งมีศูนย์กลางการบริหารงานคณะสุขของกลุ่มคณะระดับลิฆในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย ตั้งอยู่ที่มัสยิด อัลนุร-มัรกัสยะลา หมู่ที่ 3 ตำบลสะเตงนอก อำเภอเมืองจังหวัดยะลา มัสยิดนี้ได้จัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2536

ศูนย์มัรกัสยะลาได้จัดโยรปุเราะนา (ชุมนุมสมาชิกเก่า) ขึ้นในระหว่างเดือนสิงหาคมของทุกปี จากการการประชุมชุมนุมในระหว่างวันที่ 14-16 สิงหาคม 2542 ปรากฏว่ามีผู้เข้าร่วมกว่าหนึ่งแสนคนและมีจำนวนสมาชิกที่ได้อุทิศตนเพื่อออกคณะสุข (เชญชวณ) ในหนทางของพระองค์อัลลอฮ์เป็นเวลา 4 เดือนทั้งในและต่างประเทศมีจำนวนทั้งสิ้น 1,341 กลุ่มหรือมากกว่าหนึ่งหมื่นคน นับว่าเป็นการทำลายสถิติจำนวนผู้อุทิศตนเพื่อออกคณะสุขในหนทางของพระองค์อัลลอฮ์ในประวัติศาสตร์ของการชุมนุมกลุ่มคณะระดับลิฆในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

จากนัยยะดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า กลุ่มคณะระดับลิขในจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นองค์กรใหญ่องค์กรหนึ่งที่มีอยู่ในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดภาคใต้ จะอย่างไรก็ตามกลุ่มคณะระดับลิขก็ยังได้รับอิทธิพลจากแนวคิดซูฟีที่กำลังแพร่หลายอยู่ เช่น

- เตาฮีด

กลุ่มคณะระดับลิขในจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ให้ความสำคัญในเรื่องของเตาฮีดด้วยการกล่าวและอธิบายคำว่า “ลาอิลาฮะอิลลัลลอฮฺ” ตลอดจนชักชวนชนมุสลิมจนเกิดความเบื่อในการที่จะรับฟังและตอบสนองความปรารถนาของกลุ่มคณะระดับลิข

- นิยามของคำว่า “มูจาฮะดะฮฺ”

กลุ่มคณะระดับลิขในจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้นิยามคำว่ามูจาฮะดะฮฺหมายถึงการต่อสู้กับนัฟซุเพื่อสกัดต่ออัลลอฮฺ

นิยามดังกล่าวสอดคล้องกับนิยามมูจาฮะดะฮฺที่ให้โดยบรรดานักซูฟี

- ความหมายของคำว่า “ฮิดายะฮฺ”

กลุ่มคณะระดับลิขในจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ให้ความหมายของคำว่า “ฮิดายะฮฺ” ว่าฮิดายะฮฺหมายถึงความปรารถนาที่สอดคล้องกับความปรารถนาแห่งพระองค์อัลลอฮฺ ซึ่งสอดคล้องกับนิยามของพะนาอูที่ให้โดยชะเกีย มุบาร็อก อัลจัยยาซีฮ์และอัลม่อซาลีย

ดังนั้น “ฮิดายะฮฺ” ตามทัศนะของกลุ่มคณะระดับลิขก็คือ “พะนาอู” อันเป็นแนวคิดที่สำคัญยิ่งของนักซูฟีและเป็นเป้าหมายของมูจาฮาดะฮฺที่ดำเนินการโดยกลุ่มคณะระดับลิข

- ครูจฟีชะบีลิลลาฮฺ

กลุ่มคณะระดับลิขเห็นชอบกับการเดินทางจนถึงชีพ อย่าง อนุอับดุลลอฮฺ อัลมัฆริบีย และอิบรอฮีม บุตร อัคฮัม อันเนื่องจากการจัดโยร์ของกลุ่มคณะระดับลิขในทุกรอบ 4 เดือน ขึ้นเพื่อรวบรวมสมาชิกกลุ่มให้ออกเดินทางในช่วง 4 เดือนต่อไปหรือหนึ่งปีหรือตลอดชีพ

- อัคคะวะฮฺ

เมาะละวี ซัยยิด อุบัยดุลลอฮฺ อัลบุกอริ (ม.ป.ป. : 18-23) ได้กล่าวถึงรูปแบบการคณะของท่านนบี (คืออัลลัลลอฮฺอะลียะฮฺชะลิม) ว่ามี 5 รูปแบบด้วยกัน อันได้แก่

1. การประกาศท่ามกลางชุมชน วิธีนี้ท่านจะเชิญผู้คนให้มาชุมนุมกันแล้วท่านก็จะประกาศคำเชิญ
2. การเข้าพบกับกลุ่มบุคคลต่างๆท่านจะพยายามไปพบปะกับผู้คนทุกสถานที่ไม่ว่าพวกเขาจะอยู่ที่ไหนก็ตาม

3. การเดินทางไปสู่แดนไกลซึ่งท่านนบี (ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะซัลลัม) เดินทางไปเผยแผ่ที่ฏอฮิฟโดยการเดินเท้าทั้งไปและกลับ (ระยะทางระหว่างมักกะฮ์และฏอฮิฟ 50 ไมล์)

4. ท่านนบี (ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะซัลลัม) มอบภารกิจการเผยแผ่ให้เป็นหน้าที่ของผู้ที่ได้รับอิสลามแล้ว

5. การส่งสาส์นไปเผยแผ่แก่กษัตริย์และผู้นำของประเทศต่างๆ

นอกจากนี้ท่านเมาะละวี ซัยยิด อุบัยดูลลอฮ์ อัลบูกอริ ได้กล่าวว่า “คณะคณะสุได้้นำรูปแบบเหล่านั้นมาปฏิบัติ” แต่สำหรับจังหวัดชายแดนภาคใต้แล้ว กลุ่มคณะสุดับลิฆะจะปฏิบัติเพียง 3 รูปแบบแรกเท่านั้น ส่วนรูปแบบที่ 4 และรูปแบบที่ 5 ยังไม่มีการปฏิบัติ เนื่องจากกลุ่มคณะสุดับลิฆะจะอยู่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ทำการชักชวนในหมู่มุสลิมเท่านั้น โดยทั่วไปแล้วรูปแบบการคณะสุของกลุ่มคณะสุดับลิฆะจะในจังหวัดชายแดนภาคใต้จะเป็นรูปแบบการเคาะประตูบ้านมุสลิม เข้าพบกับบุคคลที่จะทำการเผยแผ่โดยตรง ซึ่งเป็นการเผยแผ่แบบเข้าถึงตัวของผู้ที่ต้องการเผยแผ่เปรียบเสมือนการขายตรง (DIRECT SALE) ระหว่างชาวมุสลิมด้วยกัน แนวคิดการเผยแผ่โดยตรงระหว่างชาวมุสลิมดังกล่าวเป็นแนวคิดของท่าน al-Ghazali (ดู Zaidan, 1981 : 360)

นอกจากนี้รากฐานของการชักชวนก็อยู่ในแนวเดียวกันกับนักซูฟี ส่วนคุณสมบัติของผู้ทำการชักชวน วิธีการชักชวนตลอดจนกฎข้อปฏิบัติ กลุ่มคณะสุดับลิฆะจะได้รับแนวคิดดังกล่าวจากท่าน ฮาซิม วะลียุลลอฮ์ อัลอะฮ์มัด อับดุลอะฮ์มัด อันเนื่องมาจากแนวคิดทั้งสองเป็นแนวคิดที่เหมือนกัน

- ชิกิริ

กลุ่มคณะสุดับลิฆะจะเห็นด้วยกับการชิกิริที่ดำเนินการโดยท่าน ฮาซิม วะลียุลลอฮ์ อัลอะฮ์มัด อะฮ์มัด และอะฮ์มัด อาลีฟีน อันเป็นชิกิริที่ท่านศาสนทูตมุฮัมมัด (ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะซัลลัม) ทรงรักหรือที่เรียกว่า ชิกิริซุรฮ์ ส่วนการชิกิริด้วยการกล่าวว่า ฮู ฮู ฮู ของนักซูฟีนั้นยังไม่ปรากฏขึ้นภายในกลุ่มคณะสุดับลิฆะจะในจังหวัดชายแดนภาคใต้

- ชุศวัตตะวะกัฎ

กลุ่มคณะสุดับลิฆะจะพยายามส่งเสริมให้สมาชิกกลุ่มลดความต้องการแห่งโลกนี้เท่าที่จะทำได้ อันเป็นการชักนำสู่การใช้ชีวิตแบบเรียบง่าย การละทิ้ง พร้อมกับมอบกายถวายตนต่อพระองค์อัลลอฮ์ โดยปราศจากความพยายามในเรื่องของเหตุและผลแห่งโลกนี้ แนวคิดดังกล่าวเป็นแนวคิดที่บรรดานักซูฟีให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก จะอย่างไรก็ตามกลุ่มคณะสุดับลิฆะจะมีความพยายามในการทำงานเพื่อเลี้ยงชีพ นอกจากนี้ยังเตรียมสำภาระที่จำเป็นทุกครั้งที่จะออกเดินทาง

ตารางอภิปรายผลการวิจัย

อภิปรายผลการวิจัยของแนวคิดเชิงซูฟีของกลุ่มคณะระดับลิฆในจังหวัดชายแดนภาคใต้		
สอดคล้อง	แตกต่าง	
	ผลการวิจัย	งานวิจัย
กลุ่มคณะระดับลิฆอยู่ในแนวทางของนักซูฟี (Hamud Bin ‘Abd al- Lah Bin Hamud al – Tuwajjari, 1993 : 7)	ท่าน เมาลานา มุฮัมมัด อิลยาส ผู้สถาปนา กลุ่มคณะระดับลิฆและนักวิชาการมุสลิมที่ติดตามร่องรอยของท่านได้รับแนวคิดซูฟีจากตอรีเกาะฮุกอติริยะฮุ ซิซติยะฮุและนักขบ้นดีผ่านท่าน ซาฮูวลิยุดลอฮุ อัลละฮุลาวิ และโรงเรียนคารุลอูลุมณ.เมืองคิวบาน	กลุ่มคณะระดับลิฆถูกสถาปนาขึ้นโดยท่านเมาลานา มุฮัมมัด อิลยาสนักซูฟีจากตอรีเกาะฮุกอติริยะฮุ(Hamud Bin ‘Abd al-Lah Bin Hamud al – Tuwajjari, 1993 : 7)
กลุ่มคณะระดับลิฆได้รับความสัมพันธ์กับตอรีเกาะฮุกอติริยะฮุ	กลุ่มคณะระดับลิฆมีความสัมพันธ์กับตอรีเกาะฮุกอติริยะฮุ	กลุ่มคณะระดับลิฆมีความสัมพันธ์กับตอรีเกาะฮุกอติริยะฮุ
กลุ่มคณะระดับลิฆได้รับแนวคิดจากนักซูฟี(Husain bin Muhsin bin ‘Ali Jabir, 1986 : 315, al-Nadwah al-‘Alamiyah li al-Shabab al-Islami, 1989 : 94)	กลุ่มคณะระดับลิฆได้รับแนวคิดซูฟีจากตอรีเกาะฮุกอติริยะฮุ ซิซติยะฮุและนักขบ้นดียะฮุ	กลุ่มคณะระดับลิฆได้รับแนวคิดซูฟีจากตอรีเกาะฮุกอติริยะฮุ(Husain bin Muhsin bin ‘Ali Jabir, 1986 : 315 และ al-Nadwah al- ‘Alamiyah li al-Shabab al- Islami, 1989 : 94)

(ต่อ)

<p>ตะเสวฟูคือแนวทางสู่ความสัมพันธกับพระองค์อัลลอฮ์และความหวานน้ําของอีหม่าน (Husain bin Muhsin bin ‘Ali Jabir, 1986 : 316)</p> <p>ตะเสวฟูเป็นแนวทางที่สะดวกที่สุดในการทำให้เกิดความหวานน้ําของอีหม่านขึ้นในใจ (al-Nadwah al- ‘Alamiyah li al-Shabab al- Islami, 1989 : 95)</p> <p>กลุ่มอะฮ์ลุดดีนได้กล่าวถึงนักซูฟี(al-Nadwah al-‘Alamiyah li al- Shabab al-Islami, 1989 : 95)</p> <p>ให้ความสำคัญกับเตาฮีดรุมบียะฮ์</p> <p>กลุ่มอะฮ์ลุดดีนได้ยึดมั่นในหลักการดัจฮีบและดัจฮีบ(al-Nadwah al-‘Alamiyah li al-Shabab al- Islami, 1989 : 95)</p>	<p>เน้นหนักในเตาฮีดรุมบียะฮ์</p>	<p>ยอมรับในเตาฮีดรุมบียะฮ์เท่านั้น(Hamud Bin ‘Abd al-Lah Bin Hamud al-Tuwaijari, 1993 : 8)</p>
--	----------------------------------	--

(ต่อ)

<p>กลุ่มคณะผู้บังคับบัญชาถึงเรื่อง ก าร เมี อ ง (al-Nadwah al- 'Alamiyah li al-Shabab al- Islami, 1989 : 95)</p> <p>เน้นหนักในหลักการชักรู (Hamud Bin 'Abd al-Lah Bin Hamud al-Tuwaijari, 1993 : 10)</p> <p>ไม่ส่งเสริมให้ไฝหาค่าเลี้ยงชีพ</p>	<p>ชักรูตามคำสอนของท่าน ศาสนทูต (คืออัลลอฮ์อะ ลัยฮิวะซัลลัม)</p> <p>ลดไฝหาค่าเลี้ยงชีพ</p>	<p>ชักรูด้วยการกล่าวคำว่า อัล ลัลลอฮุ (นอกจากอัลลอฮ์) อ็ ล ล อ ฮุ อ็ ล ล อ ฮุ อัลลอฮุ ฮาญีรี อัลลอฮุนาซีรี (อัลลอฮ์ที่ทรงอยู่กับฉัน อัลลอฮ์ที่ทรงมองเห็น) ฮุ ฮุ ฮุ (เป็นคำย่อจากคำว่าอัลลอฮ์) ซึ่งเป็นชักรูที่จัดที่ถูกจัดรูป แบบขึ้นโดยนักซูฟี (Hamud Bin 'Abd al-Lah Bin Hamud al – Tuwaijari, 1993 : 9-10)</p> <p>สาปแช่งสำหรับผู้ไฝหาค่า เลี้ยงชีพ (Hamud Bin 'Abd al-Lah Bin Hamud al- Tuwaijari, 1993 : 167)</p>
--	--	--

ผลจากการวิจัยพบว่ากลุ่มอะฮ์ลุลบัยต์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้รับแนวจากซูฟี ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ al-Nadwah al- ‘Alamiyah li al- Shabab al- Islami. และข้อสรุปของ Hamud Bin ‘Abd al- Lah Bin Hamud al – Tuwaijari ในภาพรวม ส่วนในเรื่องปลีกย่อยนั้นยังมีข้อแตกต่าง เช่น หลักการซิกิริ al – Tuwaijari ได้กล่าวว่ากลุ่มอะฮ์ลุลบัยต์ได้ทำการซิกิริด้วยการกล่าวว่า ฮุ ฮุ ฮุ อันเป็นซิกิริของนักซูฟี แต่ซิกิริดังกล่าวยังไม่พบในกลุ่มอะฮ์ลุลบัยต์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับคำกล่าวของ Husain bin Muhsin bin ‘Ali Jabir (1986 : 316) ที่ว่า กลุ่มอะฮ์ลุลบัยต์เชื่อว่าตะเสวูฟเป็นแนวทางสู่ความสัมพันธ์กับพระองค์อัลลอฮ์